

ההוצאה המיוחדת של 'בעד ההזיה' מזכירה שמעבר לסנסציה ההומואית, ספר הביכורים של יותם ראובני מציג עומק ספרותי מרשים

בעד ההזיה // יותם ראובני (אפיק) | 151 עמ'

ותם ראובני לא היה הסופר או המשורר העיבדי הראשון שתיאר רמייות הומואית ותשוקה הומואית. אם תולכים לראשית המאה ה-20, לחלקים כפרוזה של גנסין ושופמן, אם פותחים את העיניים במקומות הנכונים פית. ביאליק, ניכר שלא השתכח אותם האפשרות לתאר רגשות כאלה. להפך.

זאת הייתה הדרמטת פו מבחינתם לומר משהו עקיב רוני לגבי הנפש האנושית, לגבי המשיכה העמוקה והסגרת לויפי בכל צורותיו. גם לכיבוד.

ובכל זאת, עד היום, ראובני מתואר כמי שטאר טאפיסט ספרותי. הכותב הישראלי הראשון שהודה כמו ופירסם תחת שמו סיפורים שתתייחסו לצד הזה בחייו. עד היום, פעם אחר פעם, העיתונות פונה אליו כשהיא מעוניינת לשמוע נבואת זעם וייאוש ביחס למהפכה ההומואית. כשיצא ב-1978 ספר הביכורים שלו, 'בעד ההזיה', מבקרים ועורכים וזהו את הכישרון הספרותי המובהק, אבל היו מוכרחים, כנראה, לדבר עליו בטונות של דמיון נידחת, של שילוב בין הפילוסופי והפואטי לחמרים נמר כים. כלומר, להתרגש מהעובדה שהסיפור הפתוח את הקובץ מתייחס לקרוונוג, לשיטוטים הסרי תר חלת במטרה למצוא זיוו, להשתלבות מבטים במש תנה ציבורית.

כרוד השם, אפשר היום למצוא ספרות וקולנוע מסעירים וישרים הרבה יותר, בהקשר כזה. אבל ראובני כנראה ידע בדחש מוקדם איך לגרום לאי

נשי הממסד הותיקים ממנו להרגיש שהם מגלים את אמריקה. איך לחשמל אותם באופן הנכון, ליצור את הרושם של חשיפה לטאבו, לחומרים אפלים, ומשם לרתום אותם להתמסד לסגנון ספרותי רווק ומורכב. מין מודרניזם קלאסי, שביד אחת משיך את המסורת של פרוזה עברית מיוסרת, ארוטית, מת-פלטת-מגמגמת, וברגל השנייה צועד על גבי מודרניזם של המספר, למשל, מוכרח כאן פית. מרסל פרוסט, למשל, בעקביו ובהמשך הפוך ליוצר מרכזי שיעסיק את ראובני ככותב וכמתרגם. הקובץ כולו יכול להתפרש כגרסה תליאביית, עברית, טרום-אלקטרונית, של 'בעד ההזיה' האבוד.

'בעד ההזיה' נכתב לאורך שנות ה-70. מלחמת יום כיפור נמצאת ולא נמצאת ברקע; הקמת מפלגת הליכוד ועלייתה לשלטון. אבל ראובני, שכתב את הסיפורים האלה לאורך שנות ה-20 לחייו, הופך את תליאביי הסכנותיות - שממנה פוצים זיכרונות לרומניה, אחרי ולפני מלחמת העולם - למין פרבר פריאי, נחית. למין תיאטרון כתוב שתושביו עריין מתרגלים לקיומן של מגורות חשמל, מכוניות, לר-עיונת המופרכים על הקמת מרינה ליהודים. לער ברה שבאותן שנים ממש התגבש המאבק הפוליטי של לסכיות הומואים בישראל.

היום, פריצת הגבול ההומואית היא עניין פחות כולט כקובץ. הדברים משכוני המספר קורא סמכותי ומשפיע כמו פנחס שדה, שכתב לו הקדמה מכתירה - שילוב בין מחשבה כמרדית לרגעים של התבי וזת וכניעה עצמית - ודווקא הם יכולים

להראות היום מגושים או נמלצים. החלקים הרעי ננים והיפים בקובץ קשורים לרגעים שבהם ראובני ודמיונות המספרים שלו מצליחים להימין מחוש, רכי הווה, לחוור לרגעים כביכול גורליים של הידלקות ושל כיבו השוקה.

אפשר להתייחס ל'בעד ההזיה' כרומן או מחזור סיפורים. מחציתו שייכת למספרים ולגיבורים מדור הודיו של ראובני, של בן דמותו בספר. רודתו, אביו, סבתו. כולם חולקים את המשיכה אל הויפי הבלתי אפשרי, אל ההזיה, עם הגיבור והמספר: סופר צעיר, בן מהגרים, שנשבע לעצמו נער באשרור להביס את הצברים בשפתם שלהם, להפוך את העברית למגרש המשחקים שלו - ועומד בשנועו.

מעבר לעברית המפוקסת, לסגנון הלשוני שממשיך לעבוד, התופעה המעניינת והחדשנית בספר היא השטוש הולך ומתגלה בין המספר של ראובני לרמייות שהוא מצטט. כדרכים אונות, עקיפות וישרות, הוא משתחל לזיכרונותיהם של בני משפחתו. 'כאן, במישה הזאת', מצוטטת דמת של סבתא כחלק מזיכרון לידות של התיימות ושוכל, 'סוכב עכשיו איוה ילד הצי ישן ולא מבין את הכריי ואמו גועות ומתה בעיד הבירה'. הילד הזה, שראובני שב וקורא לו לאורך הספר, וגם בשיריו בהמשך השנים, 'זיכור את דבריי וילך

אתה ויעשה מהם אגדה'. הסיפור החותם את הקובץ, 'מקום פרא מקום מרוחק', יוצר מוגולוג אחד מפי גיבורי עלילה על משולש מיני. צורת היברו של כל אחד

עוד 3 ספרים של יותם ראובני

התפכחות < 1979
האוטוביוגרפיה של
ז'אן ריבן < 2015
אשודים < 2017

ציור של פרנסיס בייקון, 1968

משני הגברים והאישה, ההזיה, זיכרון הסקס, נמר זגים ללשוך אותה, שבסוף הסיפור מתגלה כלשונו של האיש הצעיר, הישראלי, הכותב. הקולנוע של אלמודובר עוד מתגבש. ראובני כבר כאן מבשר על האופן שבו אנהו מסתכלים היום על ספרות - כתחפוש, כמשחק מסכות.

ועוד מילה על ההוצאה המחודשת. טעויות הכתיב שמופיעות כאן מבהירות שאף גורם מטעם ההוצאה לא טרח לקרוא את הסיפורים. ודאי לא להדק, להבריף, להבריף. להצדיק את האכסניה החדשה. לקורא הממוצע זה כנראה לא יפריע, אבל ביטוי כזה של קמצנות מלמד משהו על הפער בין התשוקה הספרותית של ראובני ככותב צעיר - לטסנדרטים הפושרים בעולם המו"לות הישראלי היום. ●